

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "доктор", област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3 Педагогика на обучението по...

(методика на обучението по изобразително изкуство), на тема:

„ИНОВАТИВНИ ЕВРОПЕЙСКИ МОДЕЛИ И ПРИЛОЖЕНИЕТО ИМ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЖИВОПИС В СПЕЦИАЛНОСТ „ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО“

автор: **АЛЕКСАНДЪР КРУМОВ БАЙТОШЕВ**, докторант към **КАТЕДРА „ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА”, ФАКУЛТЕТ ПО НАЧАЛНА И ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА, СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“**

РЕЦЕНЗЕНТ: проф. д-р Лучия Малинова, ФНПП, СУ "Св. Климент Охридски"

Обща характеристика

Темата на дисертационния труд е изключително актуална и значима, което се определя от следното:

Първо, в условията на все по-нарастващата глобализация във всички сфери на живота да се търсят различни подходи в обучението по живопис, които биха могли да бъдат компенсирателен фактор, който да възпрепятства фрагментирането на субекта. Според Ал. Байтошев, ако се даде възможност за разгръщане на личността чрез разработването на нови модели ще се създадат условия за практическа подготовка на обучаващия се, която цели по-задълбочено отношение към формата, цвета и възприемането на изобразителното изкуство като цяло. Изследва европейските иновативни модели на преподаване в областта на живописа в историческа перспектива, като чрез един ретроспективен поглед обвързва художествените практики на модернизма с практически опит, базиран на обучение в английския колеж по изкуствата на град Бат (Англия). Рамката на проучването очертава обща педагогическа парадигма от определен набор от художествени практики, като тук понятието „парадигма” е синоним на понятието „модел” по подобие на синонимизирането, което осъществява между концептите Томас Кун.

Второ, изследването обхваща всички онези събития, които са довели до промяна в опита на европейския художник и начините, по които се осмисля и преподава този опит. Към тези рамки на работата се налага да се добавят и всички централни понятия, засягащи културата и обучението по изобразително изкуство. В контекста на въпроса за глобалното значение на този сложен и комплексен проблем се свързва и проследява динамиката

във функциите на възпитателната роля на изкуството. Прагматичният аспект на изследването засяга конкретни модели, използвани днес в университетите по изкуствата. Така проучването отразено в дисертационния труд от тази гледна точка протича в две направления – теоретическата същност на необходимостта от запознаването със съществуващите в европейската практика модели, доколкото те се опитват да насочат студентите към интерпретация, актуализацията на заложените в тях възможности, както и да търсят нов опит в изобразителния процес, както и собствената дейност на субектите, и динамичното, вариативно, своеобразно развитие, като тя изисква специално внимание доколкото е съобразена с възможността да се достигне до по-дълбоката творческа сетивност на студента, обучаващ се в сферата на изобразителното изкуство.

Дисертационният труд е с обем от 241 страници, от които 190 страници съдържат текст на основното изложение и 51 страници приложения (отделени в самостоятелно книжно тяло). Структурата на дисертацията включва увод, три глави, изводи и заключение, резюме на получените резултати и ключови понятия. Библиографията се състои от 101 заглавия, от които 45 източници на кирилица и 56 на латиница. Включени са 4 приложения (в отделно книжно тяло), чиято вътрешна номерация отговаря на референциите в текста на дисертацията. Дисертационният труд съдържа общо 5 таблици и 4 графики. В приложенията са включени 36 фигури, от които 23 фотоси, 1 анкета и 1 обобщение под формата на таблица. Структуриран е в увод, 3 глави и заключение с изводи от проучването. Налице е и богато приложение. В увода на дисертационния труд е обоснована актуалността на проблема, повдигнати са въпросите за събитията, които са довели до промяна в опита на европейския художник и начините, по които се осмисля и преподава този опит. Очертана е концепцията на научния труд, неговите епистемологически и прагматически рамки. Първа глава е генеалогията на европейските модели на преподаване по изобразително изкуство, като се разглеждат идеите на модернизма, свързани с художника и образованието, както и представлява кратък преглед на тези идеи през философията и философската естетика. Втората глава на дисертацията има емпиричен характер и проследява практически опит в колежа по изкуство и дизайн “City of Bath College” в град Бат, Англия. Третата глава на дисертацията очертава целите и задачите на проведеното обучение в ателие „Живопис”, както и формата на адаптиране на европейските модели, предмет на изследването. Описани са учебният процес и проведеният педагогически експеримент. Анализирани са резултатите, както от външна, обективно-обобщаваща перспектива, така и от субективно-самооценяваща перспектива. При изводите и заключението са резюмирани получените

резултати, последвани от кратко резюме на изследователския проект и детерминиране на въведените основни понятия.

Съобразно дефинираните цели на дисертационния труд Ал. Байтошев формулира:

Обект на дисертацията е приложението на европейски иновативните модели в обучението по живопис в специалност „Изобразително изкуство”.

Предмет на изследването са различните видове европейски иновативни модели в обучението по живопис, както и в по-широк аспект обвързването им с практики в историческа и съвременна перспектива.

Авторът защитава **тезата**, че иновативните европейски модели в обучението по живопис биха могли да бъдат приложени успешно в специалност „Изобразително изкуство” и по-специално в ателие „Живопис” и биха помогнали на студентите да придобият по-широк набор от знания, както в теоретичната си подготовка, така и в уменията им, отнасящи се към практиката.

Основните методи, използвани в изследването са историко-хронологичният и емпиричният изследователски методи на експериментирането. При анализа на емпиричните данни, получени от експериментирането са приложени наративният и количествен анализи. да проучи ефективността на комбинацията от традиционни и иновативни методи прилагани в процеса на обучение по съответната дисциплина, като се установи дали това допринася за постигане в по-висока степен на целите и задачите на дисциплината, отколкото при традиционния начин на обучение, да проучи отношението на обучаемите към процесите, които протичат в съвременните изкуства. Това точно е основата, на която се определят обекта, предмета и задачите на изследването. Формулирането на хипотезата, е в съответствие с класическото виждане за подходите в обучението и приложимостта при реализацията на съответния метод, както за поставяне на изследователската тематика, така и за въпроса свързан с неговата ефективност. Последното се постига чрез добре създадената система от критерии и показатели. Положителна страна на дисертационния труд е, че методите на изследване, се допълват с друга част от научни изследвания, където са проучени възможностите за обучение.

Съдържание на разработката

Всичко това се анализира в трите глави на труда. Чрез проучване на литературни източници в сферата на педагогиката, историята на изкуството, естетиката, философията, теорията на изкуството и др. в дисертацията се посочва пътя на разгръщане на определени иновативни модели за преподаване на изобразително изкуство и в частност на дисциплината „Живопис“. Моделите са поставени в ясна историческата приемственост, без да се пренебрегва тяхната разностранна и богата

същност. Разглеждането им от древността, през епохата на модернизма до съвременното позволява да се установи една неразривана връзка между отделни школи и европейски университети, които са изследвани в научният труд. Показва се тяхната възможност за изграждане на творчески личности и зрели художници още в самият процес на обучение. От емпиричния опит се вижда значението и ролята на добре структурираната програма и нейното влияние върху мотивацията и качествените резултати, които студентите постигат, като също така от голямо значение се оказва и връзката преподавател-студент, както и тяхната взаимозависимост в един цялостен добре организиран процес на обучение. Важността на свободната комуникация между преподавателя и студента дава тласък за по-успешно и самостоятелно развитие на студентите, както и възможността за разработването на собствен изобразителен език с помощта на средства като документиране, консултации и др. При историческото изследване се откриват подобни връзки между отделните модели, които при едно добро познаване биха могли да обогатят както общата култура така и теоретичната база на студентите изучаващи изобразително изкуство. Особеностите на изложения подход, както и методиката на изследването са предмет на разработване в третата глава на дисертационния труд. Описани са подробно експерименталните процедури за подбор на комбинации от традиционни и иновативни методи, прилагани в процеса на обучение по съответната дисциплина.

Основни приноси на дисертационния труд

1. Проучена е цялостната програма на обучение, оценяване, консултациите с преподавател, самостоятелната работа върху собствените проекти, отношението към крайните срокове и планирането на даденото време, концептуализирането на личните идеи и на всички елементи, които позволяват да се създаде една съвременна и иновативна система за обучение.

2. Направен е детайлен анализ на образователната среда с ясно идентифициране на условията за осъществяване на успешно прилагане на изследвания подход, като е извършена адаптация на иновативните европейски модели по живопис към нуждите на специалност „Изобразително изкуство“.

3. Предложена е система от средства, съдействащи за повишаване на ефективността и приложимостта на подхода при процесите на учене и преподаване като е проучена е ефикасността на иновативните модели по живопис при приложението им в ателие „Живопис“.

4. Проведено е детайлно проучване на образователната среда и са открити нагласите на преподаватели и обучаеми към нейните конкретни параметри като се изследва се отношението на студентите от специалност

„Изобразително изкуство” и са анализирани постиженията им от ателие „Живопис“, постигнати при прилагането на предложените нови модели.

Заклучение

Предложеният дисертационен труд показва задълбочен изследователски интерес, способности за детайлен анализ и иновационен подход към педагогическата практика. Разширяването на изследването към конкретните резултати получени от приложената методика, използването им за по-задълбочено анализиране и то главно по отношение методическите аспекти на проучването ще допринесе до по-добра ефикасност при поставянето и осъществяването на задачите; оптимизация на необходимото време за изпълнение на задачата; възможност за самооценка; възможност моделите да бъдат част от личната практика и възможност за самонаблюдение.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение, както и на Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”.

Приложеният към него автореферат отразява същността на изследването и коректно представя приносите от него.

Въз основа на всичко това предлагам на научното жури да присъди на **АЛЕКСАНДЪР КРУМОВ БАЙТОШЕВ** образователната и научна степен „доктор”.

София, 20.04.2017 г.

проф.д-р Лучия Малинова